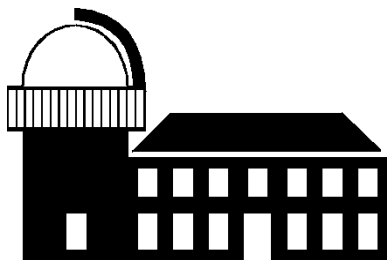

JAARVERSLAG

2005

Zeeweg 96
Tel.: 050 39 05 66

Volkssterrenwacht
Beisbroek vzw

8200 Brugge
e-mail: info@beisbroek.be

Inhoud

1. Voorwoord.....	3
2. Organisatie van de vzw Volkssterrenwacht Beisbroek	4
3. Educatieve, wetenschappelijke en pedagogische activiteiten.....	6
3.1. Bezoeken.....	6
3.2. Cursussen.....	8
3.3. Uitreiking van de getuigschriften.....	11
3.4. Multimedial project	13
3.5. Projecten	15
3.6. Waarnemingen.....	18
3.7. Jeugdwerkgroep JVS-Vigilia.....	20
3.8. Publicaties	22
3.9. Opendeurdagen	24
3.10. Documentatiecentrum	27
3.11. Website.....	27
3.12. Kadervorming.....	28
4. Secretariaat, administratie en logistiek	31
4.1. Secretariaat en administratie	31
4.2. Logistiek	31
5. Public relations en samenwerking	32
5.1. Pers	32
5.2. Externe manifestaties en contacten.....	33
5.3. Samenwerking met andere instanties	35

Dit project is een actie die wordt ondersteund binnen het actieplan Wetenschapsinformatie en Innovatie. Dit actieplan is een initiatief van Fientje Moerman, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel.

1.

Voorwoord

In het voorjaar van 2005 was het precies 20 jaar geleden dat Volkssterrenwacht Beisbroek officieel haar deuren opende. Sindsdien hebben ruim honderdduizend bezoekers kunnen proeven van het enthousiasme waarmee onze leden hun interesse voor de hemelse sferen willen delen met anderen. Dankzij twintig jaar van diverse sterrenkundige activiteiten is Volkssterrenwacht Beisbroek een begrip geworden binnen de Brugse regio maar zeer zeker ook wijd daarbuiten. Een opmerkelijke prestatie waarop we terdege fier mogen zijn.

Een even opmerkelijk feit is dat gedurende deze vier lustra onze volkssterrenwacht steeds een stevige band heeft onderhouden met andere amateur-astronomen binnen de Vereniging Voor Sterrenkunde, de overkoepelende organisatie van Vlaamse liefhebbers van het heelal. Verschillende leden van onze sterrenwacht bekleden een bestuursfunctie binnen de VVS of leidden een werkgroep of deden dit in het verleden. Ook hier mogen we terecht trots op zijn.

Wie dit jaaroverzicht gelezen heeft, zal kunnen beamen dat 2005 opnieuw een rijk gevuld jaar was. Zo waren er opnieuw de talrijke cursussen, rondleidingen en kijkavonden. Met de gloednieuwe planetariumvoorstelling Donker Afrika, trachtten we een zo groot mogelijk doelpubliek te bereiken. Dankzij de extra batterij diaprojectoren en de ZKP3/B toverde onze educatieve medewerker Eddy Pirotte en zijn technische equipe opnieuw een puik staaltje planetariumkunnen, waarvoor ook onze dank.

Maar 2005 werd ook gekenmerkt door de eerste voorzitterswissel in de bijna kwarteeuw durende geschiedenis van onze volkssterrenwacht. Na 21 jaar aan het hoofd te staan van de dagelijkse werking, besloot Herman Ghyyot om de fakkel aan mij door te geven. Ontelbaar veel mensen heeft Herman onder zijn vleugels genomen en begeleid in hun zoektocht naar de geheimen van de sterren. Als dank voor de vele jaren van voorzitterschap werd tijdens de algemene vergadering van 24 september een kunstwerk aan Herman overhandigd, dat enkele belangrijke elementen van onze sterrenwacht symboliseert. Met applaus werd Herman door de leden van de algemene vergadering tevens bekroond met de titel van ere-voorzitter! Gelukkig blijft Herman niet op zijn lauweren rusten en blijft hij actief deelnemen aan onze dagelijkse werking: de verdeling van de aanwezigheden tijdens de openingsuren, cursussen, contacten met stad en provincie, ... we kunnen inderdaad de inzet van Herman nog lang niet missen.

Ik hoop van harte dat onze volkssterrenwacht met zijn unieke werking verder kan groeien en bloeien en dit door en vooral voor onze medewerkers en de leden.

Jan Vandenbruaene,
voorzitter,
13 januari 2006.

2. Organisatie van de vzw Volkssterrenwacht Beisbroek

De vzw Volkssterrenwacht Beisbroek werd opgericht op 20 oktober 1984. De werking van de vereniging werd vastgelegd in de statuten, verschenen in bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 12 december 1985. In 2004 werden de statuten van de vereniging in overeenstemming gebracht met de nieuwe wet op de vzw's. De aangepaste statuten verschenen in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 21 december 2004.

De activiteiten van Volkssterrenwacht Beisbroek vzw worden ondersteund binnen het actieplan Wetenschapsinformatie en Innovatie. Dit actieplan is een initiatief van Fientje Moerman, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel. Dit gebeurt middels een overeenkomst voor de inschakeling van de expertise van de volkssterrenwachten in het actieplan wetenschapsinformatie en innovatie.

De vereniging is eveneens erkend door de Bestendige Deputatie van de provincie West-Vlaanderen en door het Stadsbestuur van Brugge.

Bij erkenningsbesluit van 12 mei 2000 is Volkssterrenwacht Beisbroek vzw ook erkend als vereniging van toeristisch belang.

De juridische, financiële, administratieve en bestuurlijke belangen van de vereniging worden behartigd door de raad van bestuur. Eind 2005 bestond die raad uit volgende personen:

voorzitter:	Jan Vandenbruaene
erevoorzitter:	Herman Ghyoot
ondervoorzitter:	Hendrik Vandenbruaene
secretaris:	Frank Tamsin
penningmeester:	Bart Vandenbussche
leden:	Franky Blanckaert
	Eric Cardon (ambtshalve)
	Pieter De Ceuninck
	Hans Huyghe
	Filip Questier
	Sebastian Serruys

Het dagelijks bestuur is in handen van de voorzitter, de ondervoorzitter, de secretaris, de penningmeester en de erevoorzitter.

Zowel de leden van de raad van bestuur, het dagelijks bestuur, als alle overige vrijwillige medewerkers verrichten hun respectieve taken ten dienste van de gemeenschap volledig onbezoldigd.

In 2005 kwam de raad van bestuur bijeen op 19 februari, 7 mei, 20 augustus, 24 september en 27 november.

De algemene vergadering kwam in 2005 bijeen op 19 februari en op 24 september. De algemene vergadering bestaat uit alle leden van de vzw. Statutair zijn de leden van de vzw, hetzij effectief, hetzij toegetreden lid. Alleen de effectieve leden hebben stemrecht in de algemene vergadering. Naast alle leden van de raad van bestuur, waren eind 2005 ook nog volgende personen effectief lid:

Lodewijk Boute, Mia Callens, Piet Cools, Jan Deklerck, Jacques Depaepe, Geert Deseranno, Wilfried De Vriese, Claude Doom, Emmanuel Fabel, Thomas Goethals, Jean-Paul Hermans, Alain Houvenaeghel, Youri Huyghe, Astrid Neirinck, Steve Philips, Eddy Pirotte, Robin Segaert, Tine Simoens, Alexander Vandenbohede, Philippe Warmoes, Joseph Wouters.

Verder heeft Volkssterrenwacht Beisbroek vzw een voltijdse vaste medewerker in dienst. Daartoe is een arbeidsovereenkomst afgesloten met Eddy Pirotte. Bovendien was Mia Callens gedurende de maanden oktober en november in dienst als halftijdse medewerkster.

3. Educatieve, wetenschappelijke en pedagogische activiteiten

3.1. *Bezoeken*

Het jaar 2004 was een recordjaar wat betreft bezoekersaantallen. In 2005 zijn we er – ondanks de intensieve werking – niet in geslaagd dit record te evenaren. De teller van het totale aantal betalende bezoekers eindigde op 7766 (in 2004: 8246). Niettemin kunnen we tevreden terugblikken op een geslaagd werkjaar.

Elke vaste voorstelling wordt gevolgd door telescoopwaarnemingen (als de weersomstandigheden dit toelaten!) en een vrije rondgang in de tentoonstelling. Telkens is de sterrenwacht toegankelijk een half uur vóór het begin van de voorstelling.

De vaste voorstellingen gingen door op volgende tijdstippen:

- op zondagnamiddag om 15.00 h en om 16.30 h;
- op woensdagnamiddag om 15.00 h (Nederlandstalig) en om 16.30 h (anderstalig);
- op vrijdagavond om 20.30 h;
- gedurende alle schoolvakanties zijn we bijkomend toegankelijk op maandag, dinsdag en donderdag, telkens om 15.00 h.

In 2005 werden er 177 vaste voorstellingen gegeven, met 1836 geregistreerde bezoekers (het jaar ervoor waren dat 191 voorstellingen met 2012 bezoekers).

Op woensdagnamiddag was dat vooral het werk van onze educatieve medewerker Eddy Pirotte. Voor de voorstellingen op vrijdagavond maakten vooral Herman Ghyyoot (24 keer) en Robin Segaert (7 keer) zich verdienstelijk.

De permanenties op zondagnamiddag werden vooral verzorgd door volgende actieve medewerkers: Franky Blanckaert (5), Bram De Buyser (7), Wilfried De Vriese (17), Geert Deseranno (11), Emmanuel Fabel (9), Alain Houvenaeghel (7), Youri Huyghe (10), Joachim Van Renterghem (7) en Jef Wouters (24). Aan hen allen past hier een uitdrukkelijk woord van dank.

Een groep vanaf minimum 15 personen kan op een willekeurig tijdstip een bezoek brengen. Meestal beginnen we ook hier met een planetariumvoorstelling, gevolgd door een manuele demonstratie, onder andere van de sterrenhemel van de dag zelf. Daarna volgt een waarnemingssessie met de telescopen en een gidsbeurt in de tentoonstelling.

Uit nader onderzoek blijkt dat er 64 groepen kwamen uit het basisonderwijs (vorig jaar: 67), 98 groepen uit het secundair en hoger onderwijs (in 2004: 92), 17 familiale of gemengde groepen (tegenover 32), 80 volwassenenverenigingen (75 in 2003) en 6 jeugd- of sportverenigingen (vorig jaar: 14).

Onderstaande tabel geeft het verloop van de bezoeken per maand:

maand	Totaal aantal	aantal indi- dueel	aantal vaste voor- stellingen	aantal in groep	aantal groepen
januari	569	300	20	269	12
februari	334	145	11	189	9
maart	444	140	10	304	14
april	801	231	23	570	26
mei	749	56	10	693	30
juni	351	43	9	308	15
juli	375	211	21	164	8
augustus	408	283	25	125	6
september	587	117	12	470	23
oktober	1515	153	15	1362	67
november	1288	75	13	1213	46
december	345	82	8	263	9
totaal	7766	1836	177	5930	265

Het totale aantal bezoekers overtreft deze aantallen ruimschoots. De cijfers houden immers geen rekening met niet-betalende bezoekers, bijvoorbeeld voor de tentoonstelling "Weer en Klimaat" of tijdens opendeurdagen. Ook het grote aantal personen dat het planetenpad met belangstelling heeft afgewandeld, valt eigenlijk niet te schatten.

Ook wat betreft de groepsbezoeken hebben we het record van 2004 (280 groepen met 6234 deelnemers) niet kunnen evenaren: in 2005 werden dus 265 groepen ontvangen, met 5930 deelnemers. Op te merken valt echter dat het aantal groepen en deelnemers in de maanden oktober en november wél een nieuw record was, wat uiteraard te wijten is aan het grote aantal schoolbezoeken in die maanden. Om die drukke periode aan te kunnen, deden we dit jaar, naast Eddy Pirotte, opnieuw beroep op een halftijds personeelslid. Onze actieve medewerkster Mia Callens begeleidde in die twee maanden niet minder dan 55 groepen. Waarvoor uiteraard ook onze dank.

Over het jaar heen ontving Eddy Pirotte 121 groepen. Andere medewerkers die voor groepsbegeleiding instonden, zijn: Franky Blanckaert (7), Herman Ghyoot (35), Alain Houvenaeghel (7) en Robin Segart (8). Ook hier aan al die actieve medewerkers: dank u.

Naast de permanente openingsuren en de groepsbezoeken waren wij ook ter beschikking op verschillende andere dagen, waarover verder in dit jaarverslag meer details te vinden zijn.

Met als doel enig inzicht te krijgen in de geografische spreiding van de bezoekers van de volkssterrenwachten, werden van september tot december 2005 de postnummers genoteerd van onze bezoekers (3384 in totaal). Deze beperkte steekproef geeft toch een interessant beeld: 79 % van de bezoekers kwam uit West-Vlaanderen (waarvan ruim een derde buiten een straal van 30 km rond Brugge) en 13,5 % uit Oost-Vlaanderen. De rest kwam uit andere provincies of uit het buitenland.

3.2. *Cursussen*

Naast het ontvangen van individuele en groepsbezoeken ging ook veel energie in de organisatie van een aantal cursussen, onbaatzuchtig geleid door bevoegde mensen uit onze eigen vereniging; ook daarvoor past een bijzonder woord van dank.

Een van de meest fundamentele doelstellingen van de wetenschap bestaat erin de wereld rondom ons te verklaren en te begrijpen. De sterrenkunde is de wetenschap bij uitstek die deze doelstelling op de meest omvattende wijze tracht te realiseren. Zij probeert immers de immense ruimte rondom ons te beschrijven en onze plaats daarin te verklaren. Het is dan ook helemaal niet te verwonderen dat de astronomie één van de oudste wetenschappen is, met grote impact op maatschappelijk gebied. Het niet vertrouwd zijn met de fundamentele verworvenheden van de sterrenkunde, mag dan ook beschouwd worden als een leemte in iemands opvoeding.

Het wordt de hedendaagse mens niet gemakkelijk gemaakt deze leemte op te vullen. Enerzijds besteden de huidige onderwijsleerplannen er onvoldoende aandacht en tijd aan. Anderzijds hebben de moderne media andere prioriteiten, zodat ook hier de wetenschap stiefmoederlijk behandeld wordt.

Het is tegen deze achtergrond dat de cursussen van Volkssterrenwacht Beisbroek vzw moeten gezien worden. De redenen waarom iemand door de sterrenkunde geboeid geraakt kunnen zeer uiteenlopend zijn: sommigen zijn getroffen door de romantiek van het uitspannel, anderen zijn gewoon nieuwsgierig naar wat er bij werelden ver van ons gebeurt, en voor nog anderen zijn dan weer de gebruikte methodes een bron van fascinatie.

Op deze uiteenlopende invalshoeken een antwoord bieden, is een uitdaging waarvoor Volkssterrenwacht Beisbroek zich geplaatst ziet. Deze uitdaging houdt meteen de boeiende opdracht in om een gevarieerd cursusaanbod samen te stellen en aan te bieden; hierbij komen in de diverse cursussen telkens andere accenten naar voren, mede doordat ook de lesgevers een verschillende specifieke belangstelling hebben. Zoveel mogelijk wordt geprobeerd de cursussen op te vatten als *permanente vorming*, eerder dan als *onderwijs* in de traditionele zin van het woord.

Inleidende cursus Sterrenkunde

Deze beschrijvende cursus (die geen voorkennis vereist) biedt een eerste kennismaking met de sterrenkunde. Er wordt duidelijk gemaakt hoe astronomische waarnemingen geleid hebben tot ons huidige beeld van de opbouw van het heelal.

Vertrekkend bij de Aarde, wordt het zonnestelsel (met de zon, planeten, kometen, ...) verkend. Hierbij komt ook een stukje klassieke sterrenkunde aan bod (de bewegingen aan de hemelkoepel van zon, planeten en sterren). In de tweede helft van de cursus verlaten we het zonnestelsel en beschrijven we het leven van een ster. We gaan na hoe sterrenstelsels zijn opgebouwd. Ten slotte worden de verste objecten in het heelal besproken, en bespreken we de evolutie van het heelal.

De lessen van deze cursus worden gegeven door Eddy Pirotte, Hendrik Vandenbruaene en Jan Vandenbruaene. In 2004-2005 eindigde deze cursus op 23/02/2005. De editie 2005-2006 van deze cursus loopt op woensdagavonden tussen 12/10/2005 en 18/01/2006.

Waarnemen voor beginners

In vier sessies verdeeld over evenveel seizoenen worden met behulp van een draaibare sterrenkaart, het planetarium en eventueel een verrekijker de sterrenhemel en de plaats van de sterrenbeelden uitgelegd. Begrippen als ecliptica, hemelevenaar en het zenit worden uit de doeken gedaan. Reeds na één sessie is men in staat om de Poolster terug te vinden samen met tal van circumpolaire sterrenbeelden. Na het doorlopen van alle sessies kent men de meeste noordelijke sterrenbeelden en zal men verscheidene hemelobjecten kunnen aanwijzen zoals de Orionnevel, de kapstok en het zevengesternte. Uiteraard worden bij ongunstige weersomstandigheden de sessies in het planetarium afgewerkt.

Franky Blanckaert en Jan Vandenbruaene verzorgen de zittingen van deze cursus. De editie 2004-2005 liep tot 12/04/2005. De editie 2005-2006 van deze cursus loopt op dinsdagavonden tussen 11/10/2005 en 21/03/2006.

Jeugdcursus Sterrenkunde en Ruimtevaart

In zestien lessen maken jongeren van 12 tot 16 jaar kennis met de boeiende wereld van de sterrenkunde en de ruimtevaart. Hoe werkt een raket en hoe bouw ik er zelf één? Zijn ijsdwergen eetbaar? Wanneer zullen ze leven vinden op Mars? Waar loopt de Melkweg? Star Wars: sprookjes of echte toekomst? Wie is 's nachts ook bang van zwarte gaten? Het antwoord op deze en veel meer vragen krijgen jongeren in deze cursus. Met behulp van foto's, schema's, modellen en videomateriaal geven we duidelijke uitleg en maken we je wegwijs in het heelal.

De Jeugdcursus Sterrenkunde en Ruimtevaart wordt geleid door Filip Questier, Robin Segaeert en Alexander Vandenbohede. In 2004-2005 eindigde de jeugdcursus op

22/04/2005. De uitgave 2005-2006 van deze cursus loopt op vrijdagavond van 07/10/2005 tot 21/04/2006.

Actuele onderwerpen uit de sterrenkunde

In een zestal zittingen worden actuele onderwerpen uit de sterrenkunde behandeld. Onder andere volgende thema's komen aan bod: de relativiteitstheorie, astrochemie en astromineralogie, evolutie van AGB-sterren tot planetaire nevels, de levensloop van stof in de kosmos, protoplanetaire schijven bij jonge sterren.

Deze cursus eindigde in 2004-2005 op 09/03/2005 en loopt opnieuw van 16/11/2005 tot 22/03/2006. Docenten van dienst waren Dr. Bram Acke, Pieter De Ceuninck, Pieter Deroo, Dr. Sacha Hony, Dr. Jan Vandenbrouaene, Dr. Bart Vandenbussche.

Actuele onderwerpen uit de ruimtevaart

Een zestal avonden worden gewijd aan de actualiteit van de ruimtevaart. Onder andere volgende onderwerpen werden behandeld: Cassini-Huygens naar Saturnus en Titan, Russische en Chinese ruimtevaartprojecten, Stardust en Genesis.

Deze cursus eindigde in 2004-2005 op 02/03/2005 en loopt in 2005-2006 van 19/10/2005 tot 15/03/2006. De zittingen werden gegeven door Herman Ghyoot, Thomas Goethals en Robin Segaert.

De zuidelijke sterrenhemel

In deze cursus werd een overzicht gegeven van de meest in het oog springende sterrenbeelden en objecten van de zuidelijke sterrenhemel. Elke amateur-sterrenkundige kan zonder veel moeite de meest interessante zaken toelichten aan de noordelijke sterrenhemel, terwijl de zuidelijke hemel voor velen totaal onbekend is. Met behulp van het Zeiss-planetarium werd deze boeiende wereld verkend. Eerst kwamen de hemelobjecten in de buurt van onze zuidelijke horizon aan bod om vervolgens in het tweede deel naar het diepe zuiden af te zakken. Verder werd ook uiteengezet hoe de zuidelijke sterrenhemel in kaart werd gebracht.

De drie lessen van deze cursus, die eindigde op 08/03/2005, werden verzorgd door Hendrik Vandenbrouaene en Jan Vandenbrouaene.

Inleidende cursus Weerkunde

De cursus weerkunde wordt gegeven door Willy Bombeeck, docent aan de Meteowing van Koksijde. Tijdens zes avonden handelde hij onder andere over de samenstelling van de atmosfeer, factoren die het weer beïnvloeden, het opstellen van weerkaarten en weersverwachtingen, luchtcirculaties, onweders en bliksems.

De cursus liep op vrijdagavonden tot 08/04/2005.

3.3. *Uitreiking van de getuigschriften*

Op 24 mei 2005 werden de getuigschriften voor het werkjaar 2004-2005 uitgereikt. Omdat onze volkssterrenwacht dit jaar 20 jaar werd, was een feestelijke uitgave gepast. Als gastspreker konden wij astronaut Frank De Winne uitnodigen die over zijn missie Odissea sprak. Ook lichtte hij een tipje van de sluier op van zijn komende vluchten. Als locatie werd het Provinciaal Hof op de Grote Markt te Brugge gekozen. Ruim honderd erg geïnteresseerde toeschouwers waren getuige van de vlotte en boeiende voordracht. Achteraf werd een glaasje aangeboden.

Inleidende cursus Sterrenkunde

Volgende cursisten behaalden het getuigschrift:

Luc Blanckaert, Bart De Buysere, Sophie De Cuyper, Tina De Meyere, Koen Desmet, Stefaan Ghyselen, Olivier Savels, Sara Van Acker, Pieter Vancoppenolle.

Jeugdcursus Sterrenkunde en Ruimtevaart

Ontvingen een getuigschrift voor deze cursus:

Hermine Bogaert, Hannes Borny, Jonas Borny, Alexander Clarysse, Pieter Danneels, Raven Demeyer, Thomas Deslypere, Thomas Knockaert.

Cursus Waarnemen voor Beginners

Volgende cursisten behaalden het getuigschrift:

Luc Blanckaert, Bart De Buysere, Thijs Decoene, Koen Desmet, Dirk Halewyck, Lieve Inghelbrecht, Sofie Ramboer, Katinka Steen, Roselien Vancoillie, Benny Verlinde.

Inleidende cursus Weerkunde

Behaalden het getuigschrift voor deze cursus:

Freddy Baervoets, Luc Boes, Georges De Gruyter, Wilfried De Vriese, Nicolas Gervoyse, Herman Ghoot, Marc Lambert, Matthias Lauwers, Patrick Lauwers, Bart Put, Marie-Joseph Van Haute, Alexander Vandenbohede, Charline Vanheirreweghe.

Cursus Actuele onderwerpen uit de sterrenkunde

Volgende cursisten behaalden het getuigschrift:

Freddy Baervoets, Luc Boes, Karel Bontinck, Zeger Bontinck, Johan Callens, Mia Callens, Ronny De Maeyer, Wilfried De Vriese, Gerard Demuynck, Herman Ghyoot, Marc Lambert, Martin Lampo, Reinhard Leveck, Tone Naessens, Robin Segart, Jozef Vanmaele.

Cursus Actuele onderwerpen uit de ruimtevaart

Het getuigschrift voor deze cursus werd uitgereikt aan:

Freddy Baervoets, Luc Boes, Raf Boussauw, Mia Callens, Bart De Buysere, Wilfried De Vriese, Gerard Demuynck, Marc Lambert, Reinhard Leveck, Edgar Maes, Noël Vandecasteele, Jozef Vanmaele.

Cursus De Zuidelijke Sterrenhemel

Behaalden het getuigschrift voor deze cursus:

Freddy Baervoets, Mia Callens, Wilfried De Vriese, Herman Ghyoot, Guido Mobouck, Jos Pollet.

3.4. *Multimediaal project*

De multimediale voorstellingen in het planetarium zijn een uitermate belangrijk aspect binnen de werking van Volkssterrenwacht Beisbroek vzw. Vandaar dat hieraan ook in 2005 heel wat aandacht werd besteed.

Donker Afrika

In het voorjaar van 2005 konden we uitpakken met alweer een nieuw planetarium-programma. Op 26 maart 2005 ging de voorstelling “Donker Afrika” in première. Het programma leent zich uitstekend om het (gebrek aan) contact tussen mens en samenleving enerzijds en sterrenhemel anderzijds, te illustreren. Het blijkt namelijk dat er in gebieden op de wereld waar men weinig of geen last heeft van lichthinder, de maatschappij heel duidelijke verbanden vertoont met de hemelverschijnselen. We vertellen ons verhaal aan de hand van een aantal voorbeelden uit de Afrikaanse samenleving. Eén en ander wordt duidelijk gemaakt met de planetariumprojector, maar ook de batterij diaprojectoren komt hier volledig tot zijn recht. Er wordt hier namelijk voor het eerst gebruik gemaakt van de overvloedigheid die de twee reeksen projectoren bieden. Dit doet de prachtige beelden, vervaardigd door het Adlerplanetarium in Chicago, prachtig tot hun recht komen. Voor het vertellen van het verhaal werd beroep gedaan op de prachtige stemmen van Alida Neslo en Paul Codde.

De redding van sterrenfee Mira

Het kinderprogramma dat we ondertussen al enkele jaren met veel succes vertonen, werd in het najaar van 2005 bedacht met een facelift. De grafici van Allsky.de leverden namelijk een aantal animaties van figuren uit het verhaal. Hierbij wordt dankbaar gebruik gemaakt van de videomogelijkheden die de dataprojector, in combinatie met de irissluiter, biedt om het geheel nog spannender te maken voor de jongste bezoekers. Het is ondertussen al het derde planetariumprogramma waarin we met bewegende beelden werken.

Toekomstmuziek

Om de toekomst van ons multimediaal centrum voor te bereiden, hebben Eddy Pirotte en Frank Tamsin enkele workshops bijgewoond in de bakermat van de ZKP3/B. Zeiss Jena had ons uitgenodigd om de nieuwigheden waarmee ze de komende jaren willen blijven meespelen op de wereldmarkt, met eigen ogen te aanschouwen. Waar we nu nog met één data-projector werken voor de bewegende beelden, ziet de toekomst er met twee tot vijf speciale projectoren veelbelovend uit. Door de teruggang van de analoge fotografie, is beeldprojectie met behulp van dia's en de bijhorende projectoren op termijn bedoemd te verdwijnen.

3.5. Projecten

Project Pompenplanters

Gezien op de benedenverdieping van het kasteel van Beisbroek het Natuurcentrum gevestigd is, verloopt de samenwerking in het ontvangen van schoolgroepen erg vlot. Dit resulteerde in 2005 in een uitgebreider pakket. Samen met de Stedelijke Groendienst, de Stedelijke Milieudienst en het Wereldcentrum, werd een tentoonstelling en zoektocht samengesteld rond het thema "Water". Elke organisatie pakte het thema aan vanuit haar eigen perspectief. Onze aandacht ging vooral naar de verspreiding van water op onze eigen aarde, op andere planeten en in de diepten van het universum. De tentoonstelling was toegankelijk van 11 april tot 15 mei 2005. Schoolkinderen konden in klasverband inschrijven op een heuse zoektocht doorheen het domein Beisbroek. De sterrenwacht maakte hiervoor dankbaar gebruik van het Planetenpad om de aandacht te vestigen op Neptunus, de zeegod of op de biozone omheen de zon. Een groot aantal van de Brugse lagere scholen heeft voor één van beide activiteiten gekozen.

Natuurcentrum Beisbroek

POMPENPLANTERS

11 april - 15 mei 2005

Tentoonstelling "water"

water op de planeten
water in de natuur
water in de wereld
waterkwaliteit

openinguren :
maandag t/m vrijdag : 14u-17u
zon- en feestdagen : 14u-18u
vrije toegang

Zoektocht "water"
voor scholen (3^e L.O.)

vooraf inschrijven
Wereldcentrum
tel. 050/44 82 44

Wereldcentrum Beisbroek, Mei 2005

Tentoonstelling Weer en Klimaat

In samenwerking met de andere Vlaamse Volkssterrenwachten, werd een tentoonstelling samengesteld met als thema Weer en Klimaat. Uiteraard werden hierin de verschillende elementen van het weer uit de doeken gedaan, maar ook allerlei atmosferische verschijnselen kwamen aan bod. Verder werd aandacht besteed aan de klimatologische omstandigheden nu en in het verleden en er werd een poging gewaagd om ook een kijkje in de toekomst te nemen. Naast het aardse weer en klimaat werd ook stil gestaan bij de atmosferische verschijnselen elders in het zonnestelsel. Zo kon een vergelijking gemaakt worden tussen Venus en Mars, maar ook het Saturnusmaantje Titan werd nader bekeken. Dit maantje blijkt namelijk over een atmosfeer te beschikken die veel gelijkenis vertoont met de oeratmosfeer op onze eigen aarde. Vanzelfsprekend werd grote nadruk gelegd op de interactiviteit. Zo kon men zelf de werking van verschillende meettoestellen uittesten, gaande van een pluviometer, een buitenthermometer, een windvaan tot een anemometer. Onnodig te vermelden dat dit voor een groot bezoekersaantal heeft gezorgd. Vermits de tentoonstelling gratis toegankelijk was, beschikken we niet over het exacte aantal, maar volgens een schatting hebben toch minstens 3500 mensen de tentoonstelling bezocht gedurende de maanden juli en augustus.

Planetenpad

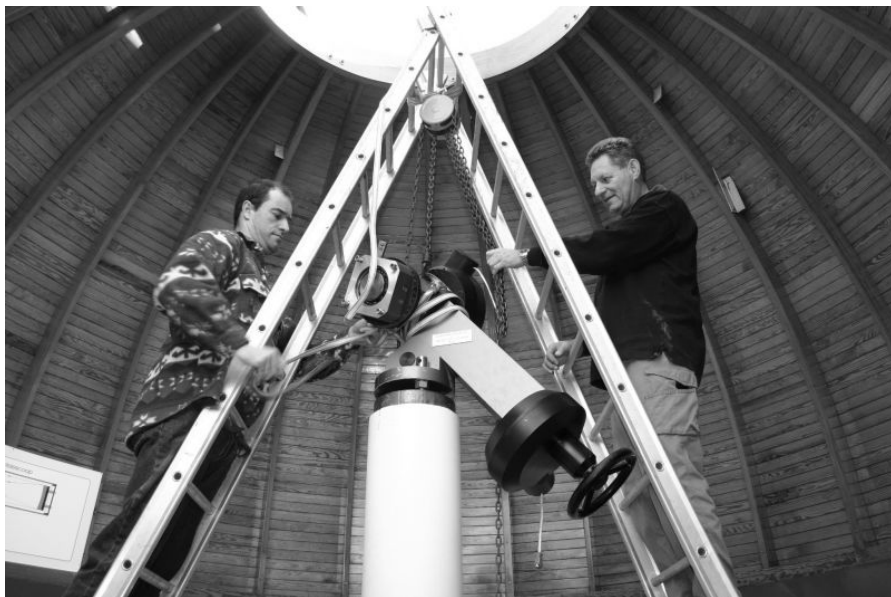
In 2004 zorgde de realisatie van het planetenpad met beelden van Jef Claerhout voor de nodige extra belangstelling in het domein Beisbroek. Van bij het begin van dit project was er voorzien om een uitgebreide brochure te laten verschijnen over dit leerrijke schaalmodel van ons zonnestelsel. In 2005 verscheen er dan ook een glossy vierkleurendruk brochure met per planeet telkens een uitleg over het hemellichaam zelf alsook over het mythologische personage dat erbij hoort. Opnieuw werd er gekozen voor onze huis lay-out, ontwikkeld door d'Artagnan.

Na enige hindernissen werden de klinkerstroken – die een stukje van de baan van de aardse planeten voorstellen – heraangelegd. Ook beschikt de volkssterrenwacht nu over tien audioguides, die uitgeleend kunnen worden. Hierop kan de geïnteresseerde bezoeker een code intoetsen waarna een ingesproken tekst kan beluisterd worden over de planeet en zijn mythologie. Deze audioguides zullen operationeel zijn begin 2006.

Montering telescopen

In de loop van 2005 werden de werken aangevat voor het vernieuwen van de equatoriale montering van de telescopen in de koepel. Na zo'n twintig jaar intensief gebruik werd het nodig geacht om de oude Lichtenknecker montering te vervangen door een meer moderne montering. Het opzoeken van zwakke hemelobjecten met een telescoop is, door het beperkte beeldveld en de lage oppervlaktehelderheid geen eenvoudige klus. Traditioneel is flink wat ervaring vereist om vlot hemelobjecten op te zoeken, zeker met de grote sterrenwacht-instrumenten. De huidige stand van de techniek laat echter zonder meer toe om telescoopmonteringen uit te rusten met zogenaamde GOTO-functies. Deze bestaan erin dat de telescoop met behulp van stappenmotoren en de nodige software automatisch naar de gewenste hemelobjecten verplaatst wordt. Dit robotiseren moet onder andere toelaten dat op een eenvoudige manier vlot allerlei objecten in de kijker kunnen gebracht worden, wat zeker tijdens demonstraties met publiek aan te bevelen is. Hierbij wordt de bestaande optiek

behouden omdat de telescopen toch wel unieke stukken zijn die prima resultaten laten zien.

Een dergelijke automatische functie kon enkel geïmplementeerd worden mits ingrijpende aanpassingen aan zowel de bestaande oude opstelling, de motorisering als de sturing van het geheel. Om beide grote telescopen voldoende stevig op te stellen, werd na een evaluatieronde besloten om voor de nieuwe CP-180 kniezuilmontering met stappenmotorsturing CB-2 van de Nederlandse firma Astrotechniek (Ad Matthijs) te opteren. Deze montering is voldoende stevig om de vrij zware kijkers met al hun hulpoptiek zonder probleem te dragen, maar laat door de constructiewijze ook toe om de MPT300 als tegengewicht voor de REF 200 te laten doorgaan. De opstelling werd hiertoe in samenspraak met de constructeur zo aangepast dat kan voldaan worden aan onze wensen.

De projectplanning bevatte volgende grote mijlpalen:

- In 2005 werd de voorbereidende studie afgerond en werd de CP-180 montering aangekocht. Ondertussen is de montering afgewerkt en klaar voor installatie.
- Eind 2005 werden de infrastructuurwerken gestart die moeten toelaten om de nieuwe opstelling in de koepel te realiseren. Hiertoe werd de bestaande ronde betonnen zuil aangepast naar een rechthoekige sokkel.
- Begin 2006 wordt overgegaan tot installatie en ingebruikname van het nieuwe systeem.

We zijn er van overtuigd dat een montering die voldoet aan de hedendaagse eisen de dynamiek van het waarnemen en de vlotheid van groepsbezoeken aan de volkssterrenwacht tijdens de komende jaren ten goede zal komen.

3.6. *Waarnemingen*

Ledenwerking praktisch waarnemen:

Deze actieve werkgroep, bestaande uit een 20-tal vaste actieve waarnemers voltooide in 2005 haar achtste werkjaar. Tijdens het jaar werden zoals traditioneel zeven zaterdagavondsessies georganiseerd waarbij de deelnemers de waarnemingsactualiteit, zelfbouwprojecten, astrofotografie en andere topics in verband met praktisch waarnemen en apparatuur behandelen in korte spreekbeurten, rondvragen en discussies. Als aanvulling op de vergaderingen hadden ook verschillende waarnemingsavonden en -nachten plaats voor de geïnteresseerden in en rond de sterrenwacht of op donkere plaatsen in het Vlaamse land. Daarnaast werd door een aantal leden deelgenomen aan het jaarlijkse VVS Starnights-event in Ieper en verschillende spreekbeurten en vergaderingen in VVS-context. Op die manier is het mogelijk om zowel voor de beginnende als voor de gevorderde amateur-astronoom een gevarieerd en inspirerend programma aan te bieden waarbij verschillende telescopen en toebehoren vergeleken kunnen worden.

Overzicht waarnemingen

In 2005 sprongen eigenlijk twee topevenementen voor de waarnemers eruit boven de rest van de hemelverschijnselen.

Vooreerst was er de gunstige Marsoppositie van begin november, die twee jaar na de topoppositie van 2003 voor onze waarnemers prachtige beelden van de Rode Planeet opleverde. De planeetschijf werd rond de dichtste nadering op 30 oktober 2005 zo'n 20 boogseconden groot in de kijker, wat samen met een zeer hoge stand aan de hemel voor mooie scherpe marsbeeldjes zorgde. De iets kleinere afmeting dan in 2003 werd door de gunstige positie aan de hemel ruimschoots gecompenseerd. Zowel visueel als via webcamtechniek werden de oppervlaktefenomenen op de planeet intensief waargenomen tijdens het volledige najaar door verschillende waarnemers.

Tweede topevenement vormde zonder enige twijfel de zonsverduistering van 3 oktober 2005. Onder andere in een nauwe zone die doorheen Spanje liep, was de verduistering ringvormig te zien. In onze contreien was een voor 63% verduisterde zon te zien. In en rondom de sterrenwacht werd de gedeeltelijke verduistering ondanks de wisselende bewolking toch nog goed waargenomen door verschillende leden en bezoekers. Een aantal medewerkers reisde ook naar de Spaanse hoofdstad Madrid af; andere trokken naar Valencia. Op beide plaatsen kon de ringvormige verduistering onder een knalblauwe open hemel waargenomen worden van begin tot einde. Iets voor 11h plaatselijke tijd konden de snel op

elkaar volgende fenomenen rond de ringvormige fase waargenomen worden onder prima condities. We herinneren ons vooral het opbreken van het fijne verlichte 'zonnestreepje' op het einde van de totaliteitsfase.

Verder herinneren we 2005 als het jaar waarin tijdens de eerste weken van januari de komeet C/2004 Q2 Macholz net met het blote oog waarneembaar was in de buurt van de Hyaden en Pleiaden. Enkel de coma van de komeet kon visueel goed gezien worden. Verder was het kometenjaar eerder matig te noemen.

Uiteraard blijven de zonnestelsel-objecten zoals planeten, zon, maan en meteoren voor zowel beginner als gevorderde waarnemer steeds tot de klassiekers behoren. Een opmerkelijke samenstand van Venus, Mercurius en Saturnus eind juni in de late avondschemering vormde een speciaal moment. Venus en Mercurius waren uitzonderlijk samen in een kijkerbeeldveld te zien. Binnen het zonnestelsel blijken verder vooral de webcamopnames van de maan op hoog niveau te staan. Onder impuls van Alexander Vandenbohede worden deze beelden tot in detail bestudeerd, onder andere met betrekking tot het bepalen van piekhoogtes en reliëf, uitdiepen van libratiefenomenen en zelfs het bepalen van de samenstelling van de maanbodem! De zon deed het in 2005 eerder kalm aan, niet verwonderlijk uiteraard in een periode waarbij de zonneactiviteit langzaam maar zeker richting minimum evolueert. Toch konden af en toe opmerkelijke zonnevlekken waargenomen worden. Op meteorenvlak tenslotte herinneren we ons nog de kraakheldere toernacht van de Perseïdenzwerm.

3.7. Jeugdwerkgroep JVS-Vigilia

De jeugdwerkgroep JVS-Vigilia van Volkssterrenwacht Beisbroek bestaat uit jongeren die de jeugdcursus hebben doorlopen en die zich nu meer willen verdiepen in de sterrenkunde en ruimtevaart. Ze komen samen op vrijdagavond onder leiding van Jeroen Deweerdt en Bram De Buyser.

De bijeenkomsten en activiteiten gedurende het jaar

Begin werkjaar 2005-2006 werd overgestapt op een “onderwerpsysteem”: dit hield in dat voor elke avond het onderwerp vooraf gegeven was maar niet de spreker. We hadden verschillende onderwerpen, zowel op vlak van sterrenkunde als van ruimtevaart. Bovendien werd JVS-voorzitter Tom Corstjens als gastspreker ontvangen; hij vertelde over classificaties.

Dit jaar werd er, net als vorig jaar een weekend rond de Perseïden georganiseerd. De eerste avond was het bewolkt maar de tweede avond – na een smakelijke barbecue – was het kraakhelder en hebben we lang waargenomen.

Aanwezigheid op nationale activiteiten

Ook dit jaar was JVS-Vigilia talrijk aanwezig op het JVS/VVS-Weekend en op de JVS-Dag. De JVS-dag ging dit jaar door in Oostende, bij JVS-Quasar.

Zomerkamp

In 2005 ging Vigilia op zomerkamp tijdens de eerste week van augustus. Met zijn twaalfen vertrokken we uit Brugge en kwamen vier uur later aan in Luxemburg. Ons kamphuis lag in het gehuchtje Kautenbach, op 10 kilometer van Wiltz. Traditioneel gingen we meteen na de aankomst op zoek naar een plaats om waar te nemen. De eerste avond konden we al meteen waarnemen! Maar eerst was er een voordracht van Bram De Buyser die ons wegwijs maakte wat er waar en wanneer te zien was aan de sterrenhemel van de eerste tot de achtste augustus. De volgende dag werden we ook uitgedaagd om een schokbestendig en waterproof tuigje te bouwen voor een ei. De verschillende design-

stukken werden vervolgens op professionele wijze in het water gegooid. De derde dag kwamen er vier fietsers opdagen. Na kip met curry en rijst was er een dropping. Na die leuke nacht deden we de volgende middag een stratego spel ontworpen door Laurens. Die avond werd er weer een 'gevaarte' ontworpen, dit keer om een stuk chocolade in te plaatsen dat niet nat mocht worden; dit hebben we dan ook uitgetest door het voor de rest van het kamp buiten te laten staan. Pas op het einde van het kamp werd de winnaar bekend gemaakt.

Over het hele kamp liep ook 'Cluedo', een spel van Joachim en Robin, en elke dag kregen we een halfuurtje om meer hints te verzamelen. De (onwaarschijnlijke) ontknoping volgde pas toen we op de trein terug naar huis zaten.

De laatste avond barbecueden we heerlijk, maar helaas was het slecht weer en kon het nachtspel van Robin, Wouter en Sophie niet doorgaan; De volgende dag vertrokken 12 Vigiliaantjes vanuit een klein stationnetje richting thuis.

3.8. Publicaties

Vanzelfsprekend verscheen in 2005 het jaarverslag 2004.

Er werd een uitgebreide brochure over het planetenpad uitgegeven.

Naar aanleiding van de opendeurdagen werd een informatiebrochure samengesteld.

Ook publiceerden leden van Volkssterrenwacht Beisbroek vzw regelmatig artikels of mededelingen in binnen- en buitenlandse tijdschriften en vakbladen. Hierna volgt hiervan een (onvolledig) overzicht.

Heelal

- jan Hoogtes bepalen op de Maan (Alexander Vandenbohede)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
De leukste wetenschap (Claude Doom)
- feb Schiller en Schiller-Zucchiuss inslagbekken (Alexander Vandenbohede et al.)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
Alleen in het heelal? (Claude Doom)
- maa Korte berichten (Eddy Pirotte)
Achtien jaar (Claude Doom)
- apr Pitatus en Hesiodus (Alexander Vandenbohede et al.)
Einstein en Schrödinger (Claude Doom)
- mei Maangesteenten identificeren vanuit de achtertuin (Alexander Vandenbohede)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
Boekbesprekingen (Hendrik Vandenbrouaene)
Wat de toekomst brengen zal? (Claude Doom)
- jun De zonsverduisteringen van 1914 en 1919 (Jan Vandenbrouaene)
Exoplaneten op de foto (Claude Doom)
Vulkanisme nabij Marius (Alexander Vandenbohede et al.)
Saturnus nabij kwadratuur (Alexander Vandenbohede)
Korte berichten (Frank Tamsin)
Boekbesprekingen (Alexander Vandenbohede)
2MASSWJ1207334–393254 (Claude Doom)

- jul NGC2103: zijn hete sterren, zijn gasbel (Claude Doom)
Boekbespreking (Hendrik Vandenbruaene)
Telescooprevisie: "Mickey-telescoop" voor beginnende waarnemers (Hendrik Vandenbruaene)
- aug Op zoek naar bevestiging (Jan Vandenbruaene)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
Tien seconden (Claude Doom)
- sep Gassendi (Alexander Vandenbohede et al.)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
Een kwestie van seconden (Claude Doom)
- okt De gravitationele roodverschuiving (Jan Vandenbruaene)
John Bahcall (Claude Doom)
Ringen rond Mare Nectaris (Alexander Vandenbohede et al.)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
Alfa en het omega (Claude Doom)
- nov Vijftien jaar Hubble Space Telescope (Claude Doom)
Kuieren langs Parijse astronomische graven (Jan Vandenbruaene)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
Een planeet of geen planeet? (Claude Doom)
- dec Oog in oog met Copernicus (Jan Vandenbruaene)
Het JVS/VVS Weekend 2005 (Claude Doom)
Baily (Alexander Vandenbohede et al.)
Korte berichten (Eddy Pirotte)
Vergissingen (Claude Doom)

Astra

- jan Venus Express (Dries Beyens)
- maa Earth and Space Week 2005 te Brussel (Veerle Galle)
- jul Schat, ik ga in de centrifuge (Annelies Coene)
- sep De nieuwe Russische ruimtecapsule (Dries Beyens)
- nov Vigiliakamp 2005 (Sophie Huys)

Zenit

- jan Flitsen op de maan: fabels en feiten (Alexander Vandenbohede)
- sep Ons zonnestelsel op schaal (Jan Vandenbruaene en Frank Tamsin)
- nov Op ontdekking in de libratiezones van de maan (Alexander Vandenbohede)

Wiskunde en Onderwijs

- jul Over het zonnestelsel, kunst en afgeknotte icoesaëders (Frank Tamsin en Jan Vandenbruaene)
- okt Naar een uitbreiding van het planetenpad? (Frank Tamsin)

3.9. Opendeurdagen

Bij diverse gelegenheden opende de sterrenwacht haar deuren, buiten de gebruikelijke openingsuren.

Sterrenkijkdagen

Volkssterrenwacht Beisbroek is een erkende vereniging binnen de Vereniging voor Sterrenkunde. Elk jaar nemen we dan ook graag deel aan het initiatief van de sterrenkijkdagen. Aangezien dit initiatief telkens uitvoerig aan bod komt in de landelijke pers, kunnen we steeds rekenen op vele enthousiaste begeleiders en bezoekers. In 2005 gingen deze sterrenkijkdagen door op vrijdag 18 en zaterdag 19 maart. Op beide avonden waren een tiental medewerkers paraat om planetariumvoorstellingen te geven en de bezoekers een blik te gunnen op de maan en op de planeten Jupiter en Saturnus. De vrijdagavond was het bewolkt, maar de zaterdag helder. En dat had ook zijn gevolgen voor het aantal bezoekers.

Vlaanderendag

Volkssterrenwacht Beisbroek nam op 24 april 2005 enthousiast deel aan de Vlaanderendag. De deuren werden reeds van in de voormiddag geopend. Het talrijk opgekomen publiek werd ontvangen door een zestal medewerkers.

Roefeldag

Dit initiatief van de plaatselijke jeugddiensten (op nationaal niveau) ging in 2005 door op zaterdag 25 juni. Kinderen krijgen dan de gelegenheid diverse facetten van het dagelijkse leven "achter de schermen" te bekijken. Uiteraard was ook de Stad Brugge van de partij, en de Volkssterrenwacht liet zich daarbij niet onbetuigd. In de namiddag werden kinderen op Beisbroek ontvangen. Ze kregen in een uur te zien waar het in een volkssterrenwacht allemaal om draait. Met de planetariumvoorstelling Donker Afrika, een korte toelichting bij de telescoop en nog een kijkje in de tentoonstelling, vloog de tijd voorbij. Alle kinderen kregen bovendien een cd-rom mee, wat op veel enthousiasme werd onthaald.

Opendeurdagen

Het nieuwe werkjaar werd ingezet met een heuse happening op 17 en 18 september. Dat onze opendeurdagen samenvallen met "Kroenkelen" (een Brugs initiatief: te voet of per fiets in de groene rand rond Brugge) is mooi meegenomen. Met een team gemotiveerde medewerkers werden de bezoekers vakkundig doorheen de sterrenwacht en het planetenpad geleid. Op de eerste verdieping van het kasteel kon men kennis maken met het uitgebreide cursusaanbod, en werden er een groot aantal

telescopen opgesteld; voor de nodige uitleg kon men beroep doen op een aantal actieve waarnemers. Ook de stand opgesteld door de jeugd, die het onderwerp relativiteit en Einstein aansneed, werd door menig bezoeker gesmaakt. Verder kon men verscheidene planetariumvoorstellingen bijwonen en was het observatorium voor iedereen toegankelijk. Voor de allerkleinsten werd een zoektocht en quiz georganiseerd doorheen en rondom de sterrenwacht, zodat ook zij – al dan niet met een beetje hulp – aan hun sterrenkundige trekken kwamen. Als publiekstrekker werd een multi-axiale stoel voor het kasteel geplaatst, waar zowel jong als oud in plaats konden nemen. Al snel stond men in de rij aan te schuiven om zelf aan den lijve een beperkt stukje astronautentraining te ervaren.

Zonsverduistering

Samen met de andere Vlaamse Volkssterrenwachten en onder auspiciën van Vlaams minister Fientje Moerman, hebben we van de (gedeeltelijke) zonsverduistering een grootse happening gemaakt.

Deze zoneclips kon als een ringvormige verduistering bewonderd worden, maar daarvoor moest men – zoals vele Vlaamse amateur-sterrenkundigen deden – bijvoorbeeld naar Spanje afzakken. Brugge lag een eind ten noorden van de centrale lijn, dus moesten we het hier stellen met een prachtige gedeeltelijke verduistering, waarbij tijdens het maximum 63% van de zonnediameter schuil ging achter de maan.

De eclips op 3 oktober 2005 deed zich voor tijdens de schooluren. Een ideale

gelegenheid dus om dit indrukwekkende natuurverschijnsel te promoten in de Vlaamse scholen. Op de sterrenwacht werden diverse klassen verwacht om een klassiek bez oek te combineren met deze unieke gebeurtenis. Daarnaast bleken er toch nog heel wat mensen (naar schatting ongeveer 300) te zijn die snel een kijkje kwamen nemen doorheen de talrijke opgestelde telescopen in het observatorium en voor het kasteel.

3.10. Documentatiecentrum

Bibliotheek

In de loop van 2005 werden weerom enorme inspanningen geleverd om de bibliotheek verder uit te bouwen.

De Volkssterrenwacht is geabonneerd op volgende tijdschriften: *Astra*, *Astronomy*, *Astronomy and Astrophysics*, *Astruim*, *Ciel et Espace*, *Ciel et Terre*, *ESA-Bulletin*, *ESO Messenger*, *Halo*, *Heelal*, *Informatieblad Stichting De Koepel*, *Le Ciel*, *Max Planck Forschung*, *Planetarian*, *Reaching for the Skies*, *Ruimtevaart*, *Sky and Telescope*, *Space Connection*, *Spaceflight*, *Vlaamse Raket Organisatie*, *Zenit*.

Naast boeken en tijdschriften hebben wij eveneens een Internetaansluiting zodat wij toegang hebben tot een vrijwel onuitputtelijke informatiebron.

Mediatheek

Verder bezit het documentatiecentrum ook een rijk aanbod aan audiovisueel materiaal. Naast de alom gekende oude visuele bronnen van dia's en video's, bezit de bibliotheek van Volkssterrenwacht Beisbroek vzw ook een rijke collectie aan dvd's. Voor wie deze mediavormen nog niet heeft gebruikt, willen wij nogmaals benadrukken dat ook hier een schat aan informatie te vinden is.

Tot slot kan vermeld worden dat er ook wetenschappelijke lectuur voor de jongere leden onder ons in de kasten ligt, zowel over sterrenkunde en ruimtevaart als over wetenschappen in het algemeen.

3.11. Website

De website van Volkssterrenwacht Beisbroek is te bereiken op www.beisbroek.be.

Begin 2005 werd de website door Bart Vandenbussche in een volledig nieuw kleedje gestoken. Er wordt nu gebruik gemaakt van een 'content management system'. In de loop van het jaar werd de site voortdurend aangepast en up-to-date gehouden. Wanneer de sterrenwacht in de kijker komt (bijvoorbeeld door een nieuwe planetariumvoorstelling), kan de site rekenen op heel wat belangstelling. Het record werd gehaald op 3 oktober 2005 naar aanleiding van de zonsverduistering. Op die dag kwamen er 435 bezoekers een virtueel kijkje nemen op de sterrenwacht.

Er werd ook heel wat belangstelling voor de website genoteerd naar aanleiding van onze deelname aan "Winter in Brugge".

In 2005 was de site voor ongeveer 14500 mensen een bron van kennismaking met de sterrenwacht en haar activiteiten en voor velen een aanleiding om de sterrenwacht met een bezoekje te vereren.

3.12. Kadervorming

Medewerkersopleiding

Omdat de werking van de Volkssterrenwacht voor een belangrijk deel steunt op vrijwillige medewerkers, is kadervorming van groot belang voor onze toekomst. Aangezien we de filosofie aanhangen dat stilstand achteruitgang is, hebben we voortdurend oog voor nieuwe uitdagingen. Afgelopen jaar uitte zich dat in de aanmaak van een negende nieuw planetariumprogramma dat in maart 2005 in première ging. Uiteraard vereist dit weer bijkomende opleiding voor de operatoren. Om praktische redenen gebeurde dit in individuele sessies in de loop van de maand april.

Medewerkersbijeenkomsten

De medewerkersbijeenkomsten gebeuren op onregelmatige basis, afhankelijk van de sterrenkundige actualiteit of van vernieuwingen of aanpassingen van de apparatuur. Daarnaast komt uiteraard ook het sociale aspect aan bod. Op zaterdag 22 januari 2005 werd een nieuwjaarsetentje georganiseerd, op zaterdag 30 april 2005 werd een grote schoonmaak gehouden in diverse lokalen van onze volkssterrenwacht en op zondag 14 augustus 2005 zaten we samen voor onze jaarlijkse barbecue.

Elektronische nieuwsbrief

Op geregelde tijdstippen werden onze actieve medewerkers tijdens het werkjaar 2005 voorzien van een uitgebreide elektronische nieuwsbrief. Dit initiatief, dat zijn vierde jaargang kende, werd door het bestuur in het leven geroepen om iedereen die nauw betrokken is met de werking van onze volkssterrenwacht ten gepaste tijde zo goed mogelijk te informeren over nieuwe initiatieven, wijzigingen of interessante weetjes. Deze werkwijze werd vanaf het begin fel geapprecieerd door onze medewerkers en draagt bij tot een goede informatiedoorstroming. Jan Vandenbruaene staat als nieuwsbriefcoördinator in voor het verzamelen van de informatie en het gebundeld verzenden. In 2005 werden er vier edities van de nieuwsbrief uitgegeven. Deze zullen vanaf 2006 ook via het ledengedeelte van de website raadpleegbaar zijn.

Algemene vergadering VVS

De algemene vergadering van de Vereniging voor Sterrenkunde ging door op zaterdag 23 april 2005 te Kortrijk. De Volkssterrenwacht was er met een delegatie aanwezig voor een uiteenzetting door Dr. Henk Olthof over "Huygens en Titan".

Nederlandse Astronomen Conferentie

Twee leden van Volkssterrenwacht Beisbroek namen deel aan de 60ste Nederlandse Astronomen Conferentie, van 18 tot 20 mei 2005 in Blankenberge.

ADP Genk

Op 10 en 11 april 2005 was het Europlanetarium van Genk de gastheer voor de Arbeitsgemeinschaft der Deutschsprachigen Planetarien. Deze ADP-dagen groeien meer en meer uit tot een vakbeurs waarop de grote firma's als Zeiss en SkySkan hun nieuwste producten komen voorstellen. Volkssterrenwacht Beisbroek was in Genk vertegenwoordigd door educatief medewerker Eddy Pirotte.

In het zog van deze bijeenkomst was er op 12 april nog een kort werkoverleg met collega Andreas Scholl van het Zeissplanetarium in Schwaz, Oostenrijk.

Planetarium innovatiedagen

Op uitnodiging van de firma Carl Zeiss, gingen Eddy Pirotte en Frank Tamsin op prospectie in Jena voor de nieuwste technologieën op het vlak van All Dome presentaties. Dit ging door op 9 en 10 oktober 2005.

International Planetarium Society

Volkssterrenwacht Beisbroek vzw maakt al sedert 1998 deel uit van deze internationale vakorganisatie. Samen met de Nederlandstalige planetaria uit Vlaanderen en Nederland werd PLANed opgericht, als onderafdeling van de IPS. De statuten van deze deelvereniging werden in 2004 goedgekeurd. In 2005 kwam PLANed samen op 20 mei in Ridderkerk (Rotterdam) ter gelegenheid van het nieuw geopende planetarium aldaar. Op 13 september werd een bijeenkomst gekoppeld aan een bezoek aan het wel zeer uitzonderlijke planetarium van Asten in Nederland.

JVS/VVS-Weekend

Op 15 en 16 oktober 2005 namen een twintigtal leden van de Volkssterrenwacht deel aan het JVS/VVS-Weekend in de Barkentijn te Nieuwpoort. Gedurende deze twee dagen, hielden tal van nationale en internationale sprekers de bijna 200 aanwezigen in de ban met boeiende uiteenzettingen, zowel over de theoretische als over de praktische aspecten van de amateur-astronomie. Onder andere Prof. Dr. Tim de Zeeuw, Philippe Rousselle,

Prof. Dr. Maarten Baes en Prof. Dr. Virginia Trimble gaven er uitermate interessante lezingen.

Overigens was de organisatie van dit evenement in handen van enkele van onze leden.

Einsteinjaar

In 2005 was het precies een eeuw geleden dat Albert Einstein drie artikels publiceerde die de revolutie van de moderne natuurkunde in de 20ste eeuw op gang brachten. Hij verklaarde het foto-elektrisch effect (waarvoor hij in 1921 de Nobelprijs ontving) en de Brownse beweging van moleculen. Maar zijn best bekende bijdrage uit dat jaar is natuurlijk zijn Speciale Relativiteitstheorie. Met deze artikels begon een omwenteling in de natuurkunde die via ontelbare technologische ontwikkelingen een immense impact had en nog altijd heeft op onze samenleving. De Unesco had daarom 2005 uitgeroepen tot het "Wereld Jaar van de Natuurkunde".

In dat kader werden verschillende activiteiten georganiseerd en door onze medewerkers bijgewoond. Er werd een bezoek gebracht aan de tentoonstelling "... de rest zijn details – Einstein 1905-2005", die van 15 april tot 28 mei 2005 liep op de Campus van de KU Leuven in Kortrijk. Ook werden verschillende voordrachten bijgewoond tijdens de "zaterdagen van de natuurkunde" die door de Universiteit Gent en de geassocieerde hogescholen werden ingericht. Ten slotte was er een afvaardiging aanwezig op de publieksdag van de 23ste Solvay conferentie ("The quantum structure of spacetime") op 4 december 2005 in het Karel de Grotegebouw van de Europes Commissie; daar werden onder andere uiteenzettingen gehouden door de vermaarde wetenschappers Robbert Dijkgraaf en Brian Greene.

4.

Secretariaat, administratie en logistiek

4.1. Secretariaat en administratie

Zoals de voorbije jaren, verzorgde het secretariaat ook dit jaar alle zakelijke briefwisseling en de activiteitenadministratie.

De ledenadministratie werd in 2005 opnieuw verzorgd door Youri Huyghe, en dit aan de hand van het pakket *Ledenadministratie*, ontwikkeld door Claude Doom.

Voor de boekhouding wordt gewerkt met een eigen toepassing.

Voor de administratie rond de overheidssubsidiëring, hanteren we eigen ontwikkelde software voor de opvolging van activiteiten.

4.2. Logistiek

In december 2005 werden de kijkers en oude montering verwijderd om plaats te maken voor de nieuwe Astrotechniek-montering. De bestaande ronde betonnen zuil werd aangepast tot een rechthoekige betonnen sokkel, die moet toelaten om de bestaande montering met geïntegreerde voet te plaatsen. Aanvang 2006 wordt het geheel afgewerkt, wordt alles herschilderd en wordt de vloerbekleding in de koepel vernieuwd.

In de loop van het najaar werd de videomontage voor gebruik in de koepel door Wilfried De Vriese in een nieuw kleedje gestoken. Door het verfijnen van onze waarnemingsmogelijkheden met webcam en CCD-camera's werden alle beelden vervangen door het beste eigen werk. Wanneer de weersomstandigheden het niet toelaten om live naar de hemel te kijken, kan nu dus met vernieuwde beelden toch een goed idee gegeven worden aan de bezoeker van wat er allemaal met de kijkers bekeken kan worden.

Verder verleende de Technische Dienst van de Stad Brugge haar medewerking bij de oplossing van tal van logistieke probleempjes.

5. Public relations en samenwerking

5.1. *Pers*

In 2005 haalde de Volkssterrenwacht bij diverse gelegenheden de krantenkoppen: bekendmaking openingsuren, organisatie cursussen, organisatie voordrachten, getuigschriftenuitreiking, opendeurdag, Hieronder geven we hiervan een (helaas zéér onvolledig) overzicht. Ook in tijdschriften verschenen artikels over de Volkssterrenwacht.

Datum	Blad	Titel
04/02/2005	Brugsch Handelsblad	Vakantie tussen de sterren?
04/02/2005	Het Laatste Nieuws	Extra planetariumvoorstellingen van Beisbroek in krokusvakantie
06/02/2005	De Zondag	Gluren door de wolkjes heen
/03/2005	Brugge die Scone	Het nieuwe planetenpad van Volkssterrenwacht Beisbroek
05/03/2005	Kroniek van Sint-Andries	Het nieuwe planetenpad van Volkssterrenwacht Beisbroek
16/03/2005	Het Laatste Nieuws	Volkssterrenwacht Beisbroek gooit deuren open
16/03/2005	Tips	Volkssterrenwacht Beisbroek zet de deuren open
18/03/2005	Krant van West-Vl.	Kijken naar de sterren
18/03/2005	Brugsch Handelsblad	Sterrenkijkdagen
25/03/2005	Brugsch Handelsblad	Afrika in Volkssterrenwacht
25/03/2005	Krant van West-Vl.	Afrika in de sterren
26/03/2005	Het Laatste Nieuws	Voorstelling 'Donker Afrika' in Beisbroek
13/05/2005	Het Laatste Nieuws	Ruimtevaarder Frank De Winne te gast bij Volkssterrenwacht
13/05/2005	Het Laatste Nieuws	Kinderen de baas in het Ommeland
18/05/2005	Tips	20 jaar Volkssterrenwacht Beisbroek met Frank De Winne
18/05/2005	Effect	Voordracht door ruimtevaarder Frank De Winne
03/06/2005	Brugsch Handelsblad	Frank De Winne als eregast
08/07/2005	Brugsch Handelsblad	Een reis naar het heelal?
14/09/2005	Tips	Volkssterrenwacht Beisbroek zet de deuren open
16/09/2005	Het Laatste Nieuws	Sterrenwacht opent zijn deuren in Beisbroek
16/09/2005	Krant van West-Vl.	Gratis sterren kijken
23/09/2005	Brugsch Handelsblad	Cursusaanbod in sterrenwacht
28/09/2005	Tips	Zonsverduistering op 3 oktober

06/10/2005	Tips	Het verhaal van een uniek stukje Brugge
30/11/2005	Tips	Een bruisend eindejaar te Brugge
02/12/2005	Krant van West-Vl.	Het winter al volop in Brugge
07/12/2005	Het Laatste Nieuws	Op zoek naar 'Ster van Bethlehem' in planetarium Beisbroek
09/12/2005	Brugsch Handelsblad	Bethlehemster
11/12/2005	De Zondag	Uitkijken naar sterren en vogels
19/12/2005	Steps	Mysterieuze ster van Bethlehem
19/12/2005	Steps	Van oud naar nieuw
21/12/2005	Tips	Volkssterrenwacht Beisbroek brengt kerstprogramma

Onze activiteiten kwamen ook meermaals aan bod bij de audiovisuele media. Belangrijk daarbij waren verschillende radio-interviews (onder andere over de langste nacht en over de ster van Bethlehem) en televisiereportages. Op Focus-WTV werd op 3 oktober een reportage uitgezonden over de zonsverduistering. In het programma "Webcameraden" op VT4 werd een reportage gebracht over de ster van Bethlehem en ook in het journaal op Eén werd onze planetariumvoorstelling hierover voor het voetlicht gebracht.

Langs deze weg danken we alle media voor hun welwillende aandacht voor de activiteiten van Volkssterrenwacht Beisbroek. De steun van de pers is voor ons onontbeerlijk om onze dienstverlening aan een groot publiek bekend te maken.

5.2. Externe manifestaties en contacten

Beurzen

Als volkssterrenwacht moeten we niet alleen voortdurend waakzaam zijn voor de kwaliteit van ons aanbod, we moeten ook ruime aandacht besteden aan het bereiken van doelgroepen die ons bestaan nog niet kennen. De kwaliteit van het programma zorgt er voor dat we een uitstekende mondelinge reclame krijgen. Dit zorgt echter slechts voor een beperkt verspreidingsgebied. Daarom is het nodig om de sterrenwacht ook op ruimere schaal

voor te stellen. Eén van de mogelijkheden om dit te bereiken is deel te nemen aan beurzen.

In samenwerking met de andere Vlaamse Volkssterrenwachten, namen we deel aan verschillende beurzen of manifestaties. Op 30 januari namen we deel aan de Vakantiebeurs CM in het Sint-Andreasinstituut in Oostende. Van 27 februari tot 2 maart hebben we de Vlaamse Volkssterrenwachten onder de aandacht gebracht tijdens de VLOD (Vlaamse Onderwijsdagen) in Gent. Op 23 juni was het de beurt aan de CRM beurs, eveneens in Gent en op 24 september waren we terug in Gent voor de beurs van Vakantieoenoegens.

TOFAM

Het Tewerkstellings- en Opleidingsfonds Arbeiders Metaal koos voor een samenwerking met Volkssterrenwacht Beisbroek om haar nieuwe initiatieven naar onderwijs en CLB's extra in de verf te zetten. Op 2 juni 2005 werden de activiteiten en nieuwigheden van TOFAM voorgesteld met behulp van ons uitgekende projectiesysteem. Alle aanwezigen werden nadien ook nog getrakteerd op een voorstelling van het programma "Donker Afrika".

Combinatiepakketten

"Winter in Brugge" was een erg succesvol initiatief. Tijdens de evaluatiemeting op 10 januari 2005 werd dit beaamd door de andere deelnemers. Er werd dus tijdens de voorbereidende bijeenkomsten op 16 mei, 17 augustus en 6 september 2005 opnieuw een gezamenlijke PR-actie opgezet met een aantal Brugse organisaties. Medewerkers waren onder andere de Handelsgebuurtekring, het Brugs Handelscentrum, de Brugse Musea, Brugge Plus, het Concertgebouw, Hotels Regio Brugge vzw, De Lijn, Boudewijnpark, IJssculpturenfestival. Op 18 november werd het initiatief aan de pers voorgesteld door schepen Hilde Decler. De actie liep van 25 november 2005 tot 8 januari 2006. Volkssterrenwacht Beisbroek bood in dit kader het planetariumprogramma "De Ster van Bethlehem" aan.

VLA activiteiten

Omdat een groot deel van onze bezoekende groepen afkomstig zijn uit zowel basis- als secundair onderwijs, is het van het grootste belang dat we nauw contact onderhouden met (vooral) de leerkrachten aardrijkskunde. Ook dit jaar hebben we in dit kader gezorgd voor astronomische bijdragen in het contactblad van de VLA (Vereniging Leerkrachten Aardrijkskunde). Dit contactblad verschijnt vijfmaal per jaar.

5.3. Samenwerking met andere instanties

Vanzelfsprekend was er een vlotte samenwerking met het stadsbestuur van Brugge, dat het gebouw en de telescopen aan de vzw Volkssterrenwacht Beisbroek ter beschikking stelt.

De sterrenwacht verleende haar medewerking aan diverse dag- en weekbladen en aan programma's van vrije radio's, van de VRT en van Focus-WTV.

In het kader van de promotie van ons aanbod is Volkssterrenwacht Beisbroek vzw aangesloten bij de vzw Toeristische attracties.

Volkssterrenwacht Beisbroek vzw is "institutional member" bij de International Planetarium Society en is eveneens aangesloten bij PLANed (de vereniging van de Nederlandstalige planetaria). PLANed komt op geregelde tijdstippen samen om tips, ideeën of materiële zaken uit te wisselen, of voor een workshop.

De Volkssterrenwacht werd bij diverse plechtigheden (opendeurdagen andere volkssterrenwachten, VVS-afdelingen, ...) gerepresenteerd door leden van het dagelijks bestuur.

Een bijzondere vermelding verdient wel de samenwerking met de Vereniging voor Sterrenkunde (VVS) en de Jongerenvereniging voor Sterrenkunde (JVS) en met de andere volkssterrenwachten in het Vlaamse land, met name de Volkssterrenwacht Mira te Grimbergen, de Volkssterrenwacht Urania te Hove, het Europlanetarium en de Limburgse Volkssterrenwacht te Genk en Volkssterrenwacht Armand Pien te Gent.

Volkssterrenwacht Beisbroek vzw is erkend door de VVS; enkele leden van de raad van bestuur wonen dan ook de contactraden van de VVS bij.

Leden van de Volkssterrenwacht Beisbroek genieten overigens een korting op de lidmaatschapsbijdrage van de VVS en hebben speciale voorwaarden voor de toegang tot de andere volkssterrenwachten.

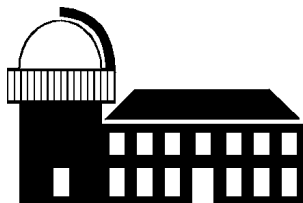
De samenwerking met Urania, Volkssterrenwacht van Antwerpen, vzw is sinds 25 juli 1995 bestendigd door de oprichting van het Samenwerkingsverband van Vlaamse Volkssterrenwachten vzw.

Vlaamse Volkssterrenwachten

VOLKSSTERRENWACHT
BEISBROEK VZW

*Dit jaarverslag kwam tot stand met medewerking van
(in alfabetische volgorde):*

*Franky Blanckaert
Bram De Buyser
Jeroen Deweerdt
Herman Ghyoot
Eddy Pirotte
Robin Segært
Frank Tamsin
Hendrik Vandenbruaene
Jan Vandenbruaene*

*en uiteraard allen die de activiteiten
mee hebben helpen verwezenlijken*

*en dankzij het actieplan Wetenschapsinformatie en Innovatie,
een initiatief van Fientje Moerman,
Vlaams minister van Economie,
Ondernemen, Wetenschap, Innovatie
en Buitenlandse Handel..*

